

معمومه زارعی

تجارت اسرائیلی از گورستان بهاء

اشاره

«بندر حیفا» مهم‌ترین شاه‌رگ اقتصادی اسرائیل و کوتاه‌ترین مسیر به سوی خزانه‌های این رژیم است. این بندر که علاوه بر موقعیت جغرافیایی، از لحاظ نظامی و اقتصادی نیز چهره‌ای جهانی یافته، به دلیل وجود مکان‌های گردشگری در آن هم اهمیت چشمگیری دارد. اما در این میان، معبد بهائیان با تمام جاذبه‌های توریستی و جهانگردی، موقعیتی منحصر به فرد را در قلب حیفا به وجود آورده است. این مقاله بر آن است تا جایگاه این معبد را از لحاظ اقتصادی و جغرافیایی در مهم‌ترین بندر تجاری اسرائیل مورد بررسی قرار دهد.

خلیج نیم دایره‌ای حیفا میزبان گردشگران و زائرانی است که با نشان ستاره داوود ۱ بر گردن و دست‌ها، دیوارهای ضخیم این قلعه را به نظاره نشسته‌اند. درخشش دوازده هزار آجر طلایی بر فراز گنبد همراه با بازتاب نور هجده پنجره الوان، کوه کرمل را در اقیانوسی از نور فرو می‌برد که جلوه آن، گردشگران بسیاری را به سوی خود می‌کشاند؛ قالی‌های بسیار نفیس ایرانی که یکی از کلکسیون‌های فرش دنیا را تشکیل می‌دهد، برای تشریف‌فرمایی رسمی یکی از رؤسای دولت آذین می‌شود؛ رییس جمهور اسرائیل؛ اسحاق بن‌زوی.

در سال ۲۰۰۰ میلادی، شمار جهانگردانی که به اسرائیل آمدند، از ۲/۴ میلیون نفر فراتر رفت و در سال

۲۰۰۵ با برقراری آرامش نسبی، ورود آنان افزایش یافت. ۵۴ درصد این گردشگران از اروپای غربی، ۲۸ درصد امریکایی و ۱۰ درصد بقیه آسیایی هستند. ۲۰ این فقط یکی از ارتباط‌های دو سویه بهائیسیم و صهیونیسیم در یک منفعت مشترک است.

شهر ساحلی حیفا در قسمت شمالی دشت ساحلی فلسطین قرار گرفته و بندری است در کنار دریای مدیترانه. در دوران حکومت امپراتوری عثمانی بر این سرزمین، راه‌آهن مشهور مشرق زمین که به بندر حیفا ختم می‌شد، پایتخت‌های چند کشور عربی را به دریای مدیترانه متصل می‌کرد. در سال ۱۹۰۵، با افتتاح رسمی راه‌آهن «دمشق-حیفا» به طول ۲۸۹ کیلومتر، تغییراتی اساسی در بندر صورت گرفت و حیفا وارد دوره جدیدی از تجارت جهانی شد؛ حیفا به دمشق، حوران و شرق اردن متصل شد و این بندر محل صادرات و مدخل واردات از اروپا و آمریکا در کنار بندر بیروت گردید.

دولت بریتانیا در سال ۱۹۳۹ این بندر را گسترش داد و تأسیسات بزرگی در آن به وجود آورد و با وسایل پیشرفته آن را مجهز کرد. در این هنگام اهمیت بندر حیفا افزایش یافت، به گونه‌ای که وزن کالاهای بارگیری شده از این بندر در سال ۱۹۳۷، به دو برابر میزان بارگیری بندر یافا- دومین بندر مهم تجاری اسرائیل- و میزان تخلیه بار در همین سال به پنج برابر میزان تخلیه در یافا رسید. با بسته شدن بندر یافا توسط اسرائیل، حیفا به شریان حیاتی فلسطین - اردن، سوریه، عراق و دیگر کشورهای آسیایی تبدیل شد. ۴

ساحل هلالی شکل حیفا به طول ۱۶ کیلومتر از طریق کوه کرمل به بندر عکا متصل می‌شود. «مشرق

الاذکار» ۵ بهایان در نقطه مرکزی شهر و باغ‌های ایرانی در بالاترین نقطه تپه از آن سوی ساحل هلالی شکل نمایان است. اگر چه پارک‌های جنگلی حیفا یکی از محبوب‌ترین مکان‌های گردش و استراحت یهودیان و جهانگردان محسوب می‌شود اما این ساحل نیلگون حیفا است که جاذبه‌های گردشگری فراوانی را به وجود آورده و تاجران بسیاری را از شهرهای

فلسطین، سوریه و مصر برای کار در آن‌جا به خود جذب کرده است. «در سال ۱۹۶۵م، مدیریت بندر یک رقم مقایسه‌ای از تعداد مسافرینی که از این طریق رفت و آمد کرده‌اند ثبت کرد که به حدود ۲۵۰ هزار مسافر می‌رسید.» ۶ منطقه فرهنگی «هاوارها کرمل» در دامنه کوه کرمل قرار دارد؛ مکانی که به طور عمده، مراکز خرید بزرگ و جهانی را به خود اختصاص داده است. ۷ اما تماشای آرامگاه مقدس بهائیان در تپه کرمل، فراخوانی جهانی است.

حیفا مهم‌ترین مرکز استراتژیک اقتصادی و نظامی و معبد آن، بزرگ‌ترین مشرق‌الاذکار بهائیان با جاذبه‌های توریستی است. آیا این همان معنای پیوستگی آینده بهائیت و صهیونیسیم نیست که روحیه ماکسول (همسر شوقی افندی) نیز به آن اذعان داشته: «من ترجیح می‌دهم که جوان‌ترین ادیان (بهائیت) از تازه‌ترین کشورهای جهان (اسرائیل) گسترش یابد و در حقیقت باید گفت آینده ما (بهائیت و اسرائیل) چون حلقه‌های زنجیر به هم پیوسته است؟»

تابش خورشید صبحگاهی بر زاویه شمال شرقی رواق و بازتاب پی در پی نور از لوح طلایی اسم اعظم، تنها گوشه چشمی است به ساحل آرام خلیج که هر سال صدها هزار گردشگر داخلی و خارجی و همچنین زائران بهایی را برای دیدن به خود جذب می‌کند.

صفحه سبز کرمل به مساحت تقریبی ۲۲۰۰۰ متر مربع در قلمرو آیین بهایی گسترش یافته است. همچنین قطعه زمینی به مساحت ۱۲۰۰ متر مربع که مالک آن بیش از سی سال از فروش آن خودداری می‌کرد، به دلیل موقعیت خاص در قلب تپه کرمل به تملک جامعه بهایی درآمد. این تنها یک قطعه محدود از زمینی به مساحت ۳۶۰۰۰ متر مربع است که برای بنای ساختمانی عظیم در بالای تپه کرمل و در کنار غار ایلیا در اختیار جامعه بهایی قرار گرفت. ساخت بنای نه ضلعی بر روی مرقد باب و باغ‌های ایرانی با پله‌های سنگی که اطراف آن با مجسمه‌های تزیین شده، آرامش زیبای معبد را دو چندان می‌کند و حوض دایره‌ای شکل و فواره‌های آن در مرتفع‌ترین نقطه تپه، ستاره‌ای چند پر را تداعی می‌کند. اما حیفا تجاری برای وسایل و لوازم مورد نیاز معبد بهاییان دیگر بندر نبود؛ هیأت‌های نه نفره‌ای که مسؤول اجرای طرح‌های ساختمان بودند، همانند دیپلمات‌های مقیم اسرائیل از معافیت‌های گمرکی برخوردار شدند. همچنین سنگ مشهور کارا واقع در معادن ایتالیا از گمرکی‌های سرسام‌آور بندر معاف شد.

کوه کرمل با پوشش قرمز و آبی‌رنگ از گل‌های بگونیا و سروهای بلند اطراف آن، چشم‌انداز زیبا و آب و هوایی معتدل به منطقه داده و چشم‌انداز اقتصادی و نظامی مهمی به آن بخشیده است؛ منطقه‌ای که همواره با

طمع‌ورزی توسعه‌طلبان رو به رو شده و دست‌یابی به آن از بعد نظامی مورد توجه قرار گرفته است؛ از اشغال حیفا در سال ۱۲۹۱ و ۱۵۱۷م توسط حاکم مصر و اقوام ترک تا فتح ناپلئون بناپارت در سال ۱۷۹۹م.

نبض اقتصادی اسرائیل بر مدار نیم دایره‌ای حیفا هنگامی به تپش در آمد که این بندر، مرکز بازار جهانی برای مستعمرات صهیونیستی در سال ۱۹۴۸م شد.

واقع شدن حیفا بر کناره خلیج دریایی عمیق، این شهر را به لنگرگاهی طبیعی و مطمئن برای پهلو گرفتن کشتی‌های بزرگ تبدیل کرده و بیش‌ترین رفت و آمد کشتی‌ها را در بنادر اسرائیل به خود اختصاص داده است. مجموع کشتی‌هایی که در سال ۱۹۵۱ وارد بندر حیفا شدند، به ۱۱۶۸ کشتی رسید؛ در حالی که آن سال فقط ۱۳۷۰ کشتی وارد بنادر اسرائیل شده بودند.^۹

حیفا مهم‌ترین مرکز استراتژیک اقتصادی و نظامی و معبد آن، بزرگ‌ترین مشرق‌الاذکار بهاییان با جاذبه‌های توریستی است. آیا این همان معنای پیوستگی آینده بهائیت و صهیونیسم نیست که روحیه ماکسول (همسر شوقی افندی) نیز به آن اذعان داشته: «من ترجیح می‌دهم که جوان‌ترین ادیان (بهائیت) از تازه‌ترین کشورهای جهان (اسرائیل) گسترش یابد و در حقیقت باید گفت آینده ما (بهائیت و اسرائیل) چون حلقه‌های زنجیر به هم پیوسته است.»^{۱۰}

پی‌نوشت‌ها

۱. شکل و طرح آرم بهائیت، ستاره داوود است که آرم یهود و فراماسونری نیز می‌باشد.
۲. www.israel-iran.org
۳. مجید صفاتاج، دانشنامه فلسطین، ج ۴، ص ۱۰۲، ۱۰۰، ۹۶، ۹۵.
۴. همان.
۵. مشرق‌الاذکار نام معابد بهائیان است.
۶. مجید صفاتاج، پیشین، ص ۱۰۶.
۷. amazon.com
۸. همان.
۹. مجید صفاتاج، پیشین، ص ۱۰۶.
۱۰. سایت بهایی‌پژوهی www.bahairesearch.ir

منبع
۱. تاریخ جامع بهائیت از بهرام افراسیابی، تاریخ جامع بهائیت.

صفحه سبز کرمل به مساحت تقریبی ۲۲۰۰۰ متر مربع در قلمرو آیین بهایی گسترش یافته است. همچنین قطعه زمینی به مساحت ۱۲۰۰ متر مربع که مالک آن بیش از سی سال از فروش آن خودداری می‌کرد، به دلیل موقعیت خاص در قلب تپه کرمل به تملک جامعه بهایی درآمد.

در سال ۲۰۰۰ میلادی، شمار جهانگردانی که به اسرائیل آمدند، از ۲/۴ میلیون نفر فراتر رفت و در سال ۲۰۰۵ با برقراری آرامش نسبی، ورود آنان افزایش یافت. ۵۴ درصد این گردشگران از اروپای غربی، ۲۸ درصد امریکایی و ۱۰ درصد بقیه آسیایی هستند. این فقط یکی از ارتباط‌های دو سویه بهائیسیم و صهیونیسم در یک منفعت مشترک است.